

Любопитството?

Станислава Кирилова

Чувала съм да казват, че „любопитството убило котката“. Никога не съм разбирала защо и откога то бива свързвано по-скоро с нещо негативно. За мен любопитството е равносилно на откривателство, на липса на страх, на усет към живота. Кога обаче голяма част от хората престават да се интересуват от изкуството? Кога красотата изгубва значението си за тях? Не вярват ли вече в цветовете и защо изчерпват ежедневието си само с присъствието на пошлостта? Защо народът е казал, че „любопитството убило котката“? Следствие ли сме всички ние на целенасочена система за обезчуждаване?

Защо мисля по този начин?

Започвам текста си за II международен фестивал на изкуствата „Магията на вятъра“, провеждан в град Сливен, по този отвлечен и общ в разсъжденията си начин. Мислите ми са резултат на наблюдението ми върху възприятията на един град със своята публика, като че ли лишена изцяло от чувствителност. Фестивалът, под патронажа на кмета на града, премина в затворено, полусънно състояние, т.е. случващото се оказва важно само за участниците и за специално поканените гости. За гражданите дните от 1 до 5 юни не промениха обичайния си ход. Какви са причините за този отсъстващ интерес? Проблемът може да бъде разглеждан от две страни – слаба и невпечатляваща фестивална програма или липсата на необходимост от изкуство, различно от пошлите телевизионни предавания.

Няколко гуми за програмата на фестивала

Програмата на фестивала се състоеше от селекция на едни от най-добрите представления, играни в България, и чуждестранни изпълнители от Турция, Израел, Босна и Херцеговина, Румъния и Украйна. Съпътстващите събития представляваха концерти, изложби, представяне на книги (български и чужди автори), фотоизложба и уъркшопове, реализирани от студенти по Куклена сценография в НАТФИЗ.

Както се забелязва, само чрез изброяването на събитията, целта на програмата беше да обхване максимален брой жанрови разновидности на това, което се нарича Изкуство. Но какво от това в крайна сметка – любопитството и стремежът към красота е личен избор и повлияване отвън е по-рядко възможно. Нелепо, а и ненужно, ми се струва функцията на изкуството да е подобна на тази на детска градина, където ни водят „по двата за ръчичка“, а нашето съгласие е без значение. Всъщност, нека си представим, че децата се възпитават и изпращат не в детски градини, а на куклен театър.

Представям си, че...

– Представлението „Виж колко е просто“ на театър Usaneller от Люлебургас, Турция, изиграно почти

Принцесата и
граховото зърно
*The Princess and the
Pea*

без слово, с марионетки, имаше публика от деца, които щяха да проследят историята на малкия Мирко. В неговия сън той се смалява до големината на калинка, а различните кукли представят цял микрокосмос – калинка, паяк, водно конче. Представям си, че магията на преобразението щеше да предизвика въображението им, че цветовете нямаше да останат без следа в съзнанието на малките зрители.

– Докъде може да развием въображението си спрямо средата? Дотам, че да си представим целия свят като цирк? И то като цирк от кубчета? Ами да, възможно е – „Цирк от кубчета“ на The Train theater от Йерусалим, Израел, изгради действителност единствено и само от кубчета. Танцов, пластически и куклен театър се обединиха в едно, за да направят света по-интересен, да докажат, че единственото, което ни трябва, е въображение и няколко кубчета...

– Приятелството и помощта не са отживяла и загубила се по страниците на старите книги ценност. „Бяла приказка“ от Валери Петров на ДКТ-Русе показва, че това не е така, а обичта е най-прекрасното нещо. Параванът с изобразена снежна гора, в която живее метеорологът и неговите приятели животни, скриваше актьорите изцяло. Отсъствието на „живите хора“ на сцената спомогна за цялостно потапяне в историята. Магически е светът, когато в него присъстват само кукли (тип петрушки). Но адекватни ли са темите спрямо реалността извън сцената? Само животните ли са способни на приятелство? Представям си, че децата могат да се поучат от примера на приятелство, да осмислят поведението си и да го променят. Трябва да се замисляме дали не нараняваме най-добрите си приятели, защото те току-виж ни напуснали.

– Кръговратът на сезоните и променливото аг-

регатно състояние на водата могат да бъдат обяснени по-забавен и цветен начин. Представлението на Елза Лалева „Приказка в ръчичка“ прави точно това. Разказват се паралелно две истории – за един шипков храст и две снежинки, които заедно преживяват смяната на сезоните. Подобно пъстро и образователно представление би подействало, както на най-малките зрители, така и на онези, които скучаят в часовете по природознание. Актрисите Ефимия Павлова и Мария Райчева изиграха, освен двете снежинки, и годишните времена. Смяната им беше изобразена чрез скочови ситуации, в които новият сезон гони предишния. По този начин тя не може да натъжи или потисне (любимо оправдание на възрастните). Всичко зависи от погледа, с който гледаме на нея.

Представих си, със затворени очи и усмивка, че въпросните представления бяха гледани от деца, че посланията, на които ни учат, доста често буквално и без фантазия, могат да достигнат до всяко дете по прекрасен и пъстроцветен начин – чрез изкуство. Но за възпитанието на децата е нужно превъзпитание на възрастните, нужно е порасналите деца да изпитват нужда от красота, да имат вяра, че доброто съществува, и да се стремят да живеят според нея. Не е лес-

но да възпитаваши вече изграден, обезверен и кривообразен „елементарното“ за „висше“ човек.

Също така не мога да проумея защо представленията с насоченост към възрастни „отекоха“ незабелязано, подобно на тези за децата. Постановките „Елада Пиньо и времето“ на „Малко театро“, Будапеща, Унгария, и „Кратки гърводелски импровизации“ на театър „Виа“ (авторски спектакъл на Велимир Велев), отново събраха само участниците на фестивала и специално поканените гости. Представления, които се занимават с човешкия дух и неговата многопластова същност, които задават символи и търсят интуитивното доизграждане, които залагат на гласово („Елада Пиньо и времето“), музикално, светлинно и пластическо изображение, останаха невидени и оставени на нивото на „несъществуващото“.

Та, „любопитството убило котката“... Чувала съм този израз, но продължавам да мисля, че без любопитство ще се убие духът, ще се убие надеждата, че „всичко това ще се промени“, без това „пазубно“ любопитство ще спрем да се движим напред. И все пак нека помогнем на малкото останали на нашата географска ширина любопитни хора, нека спрем да доказваме, че изкуството е значимо само за тези, които го правят. ■

Сливенски разговори

Боряна Георгиева разговаря с организатори, участници и гости на фестивала

Премиера на юбилейния сборник „50 години куклен театър в Сливен“

Premiere of anniversary repertory „50 years of puppetry in Sliven“

С Ефимия Павлова – актрисата, директор на КТ-Сливен и директор на фестивала

– Какви бяха основните ви критерии при селекцията за фестивала?

– Селекцията беше трудна. Не всичко, което можеше да се включи, успяхме да включим, защото знаете, че колкото повече набъбва един фестивал, толкова повече

средства иска, а това на нас специално не ни е много лесно в момента. Но смятам, че успяхме да осигурим прекрасни условия за всички гости. Наистина празникът беше за всички. В тези няколко дни Сливен беше европейски град или поне се доближаваше до такъв.

– Фестивалът порасна за две години. Това е само второто му издание, но той е вече много разнообразен. Какъв облик искаш да има той, облик, който да го откроява сред другите кукленотеатрални фестивали в България?

– Мисля, че той започна вече да добива своя оригинален, собствен облик. Не случайно толкова дълго време изчаквахме, преди да го открием, защото той беше замислен много, много отдавна. Търсехме формата, по която фестивала да бъде уникален – среща на изкуствата, която да има по-широки рамки. Ще продължаваме да се възпитаваме във вкус, ще се учим от грешките и ще вървим напред. Той трябва да бъде наистина самобитен и главното – да бъде празник за душата. Среща на творци, кои-

то се занимават с различни видове изкуства. Той е място, средище на хора, които искат да обменят идеи и почерпват един от друг идеи. Най-важната задача е нашите зрители, малки и големи, да се забавляват. Защото изкуството трябва да носи радост. Това не значи, че няма да се замисляме върху някой спектакъл по-сериозно, но това пък е друг вид радост, нали? Нека си спомним спектакъла „Елада Пиньо и времето“ на Габриела Хаджикостова от „Малко театро“, Будапеща. Или прекрасния спектакъл на Театър „Виа“ на студентите, които тази година завършиха. Това е един вид движечески театър. Понеже Сливен е доста отдалечен от столицата, на мен ми се иска да покажем на хората тук различните форми на нашето изкуство, защото то е изключително синтетично. И затова е и „Магия“, защото кукленият театър може да бораби с всички възможни средства – и танцови, и визуални, и сенки, и т.н. За марионетката не говоря, тя си присъстваше много силно на фестивала. Много важен компонент на един